

עניינים תוכן

- כללי 3
- בעל המניות המבקש 4
- סוג החברה 5
- נטלים 5
- מהו קיפוח 5
- ציפיות לגיטימיות – דין משווה 6
- מעין שותפות (Quasi-partnership) 7
- הציפיה לניהול משותף בחברה שהיא מעין שותפות 8
- קיפוח בשינוי תקנון 8
- קיפוח בהימנעות מחלוקת דיבידנד 9
- קיפוח בהצעת זכויות 9
- האם הצעה לרכוש את מניות המקופח במחיר סביר מהווה הגנה מפני תביעת קיפוח? 10
- סעד המתייחס לפעולות אחרי מועד הגשת התביעה 13
- סעד של מינוי מנהל מיוחד זמני 13
- סעד של הפרדת כוחות - מתן הסעד אף בהיעדר קיפוח באובדן אמון במעין שותפות 14
- הפרדת כוחות בהתמחרות - השיטה 14
- סעד של הפרדת כוחות – מי הצד הקונה 14
- הפרדת כוחות ברכישה כפויה – הערכת שווי 15
- סעד של רכישה כפויה בידי החברה 15
- סעיף 192(ב) 16
- הערה לסיום 17
- מקורות 18

כללי

הוראת סעיף 191 לחוק החברות שעניינה קיפוח בעלי מניות בחברה, לצד הוראת סעיף 192(ב) לחוק החברות (הקובע, כי "בעל מניה יימנע מלקפח בעלי מניות אחרים"), יידונו להלן, לאור הפרשנות שניתנה להן בפסיקת בתי המשפט.

כן תוצג פסיקה השוואתית, לגבי הוראה מקבילה בחוק האנגלי,¹ ההוראה הרחבה יותר בחוק האוסטרלי² וההוראה הרחבה הרבה יותר בחוק הקנדי.³

סדר הדברים הוא ראשית דיון בשאלה למי יש מעמד להגיש תביעה, לגבי איזה סוג של חברה ומה נדרש מן הצדדים מבחינת נטלי ההוכחה. לאחר מכן השאלה המרכזית מהו קיפוח, תוך השוואה לדינים זרים לעניין שאלת קיומן של ציפיות לגיטימיות. בהמשך לכך אבחן מהי חברה שהיא מעין שותפות ולאחר מכן לגבי הציפיות הלגיטימיות להשתתפות בניהול בחברה כזו.

שלוש קטגוריות נוספות של קיפוח שיוצגו הן קיפוח בשינוי תקנון, בהימנעות מחלוקת דיבידנד וקיפוח בהצעת זכויות. בהמשך לכך יוצגו מספר סוגיות: הדין האנגלי לגבי השאלה אם המקפח יכול למנוע את ההליך המשפטי באמצעות הצעה למקופח לרכוש את מניותיו; היעדר האפשרות להתנות בתקנון על סעד בתביעת קיפוח; וההבחנה הבעייתית לעיתים בין סיטואציות שבהן צריך שתוגש תביעת קיפוח לכאלו שבהן צריך שתוגש בהן תביעה נגזרת.

כן אתייחס להיבטים שונים הנוגעים לסעדים שנותן בית המשפט בתביעת קיפוח: שיקול הדעת הרחב בעניין זה, סעד לגבי אירועים לאחר מועד הגשת התביעה, מינוי מנהל, ובעיקר להיבטים שונים הנוגעים לסעדים זהות הקונה הפרדת כוחות": מתי ניתן סעד כזה, האם בית המשפט קובע מי הצד הקונה וכיצד או שהוא מורה על התמחרות, כיצד נערכת הערכת שווי כשיש צד אחד שקונה את הצד השני וכיצד נערכת התמחרות בין הצדדים כשאינן הכרעה לגבי .

לסיום אתייחס להוראת סעיף 192(ב) לחוק החברות.

¹ 46, §§ 994, 996 (U.K.) Companies Act 2006 c. , המתייחס להתנהלות שהיא unfairly prejudicial כלפי בעלי המניות.

² 232 § 2001 Corporations Act 2001 . המתייחס ל-3 קטגוריות: "unfair", "unfair prejudice", "oppression", "disregard".

³ 241 § 219 Canada Business Corporations Act . המתייחס לשלושת הקטגוריות הנ"ל ולאינטרסים של כל אלו - security holder, creditor, director or officer.

בעל המניות המבקש

תנאי הסף לתביעת קיפוח הוא היותו של התובע בעל מניות בחברה לגביה נטען כי יש קיפוח, ולא, לדוגמה, בעל מניות בחברה אחרת שהיא בעלת המניות בחברה לגביה נטען שיש קיפוח.⁴ חריג לדרישה הפורמלית לבעלות במניות מתקיים כאשר התובע מוכיח כי הוא זכאי להיות בעל מניות בחברה, הגם שאינו רשום ככזה.⁵

מטרת ההוראה הנדונה היא להקנות לבית המשפט אמצעי להתמודד עם חלוקת משאבים בלתי הוגנת בין בעלי המניות.⁶ לכן, המקרה הטיפוסי בהקשר זה הוא של חלוקת משאבים הפוגעת בבעלי מניות המיעוט. עם זאת, לשון ההוראה איננה שוללת אפשרות כי טענת קיפוח תעלה מטעמים של בעלי מניות הרוב.⁷ לגבי כך ניתן לציין שלעיתים לבעל מניות מיעוט יהיה כוח מסוים כלפי החברה, דוגמת מקום בו נדרש לקבל החלטה ברוב מיוחס, כך שהתנגדות מצד בעל מניות המיעוט תביא לדחיית ההחלטה. במקרה כזה ברור שיש סיבה טובה לתחולה של סעיף 191. עוד יצוין שבעניין **חסקי** נאמר שקיפוח יכול להיות גם של כלל בעלי המניות.⁸ בית המשפט לא הציג דוגמה לאפשרות זו. ניתן אולם להציע שייתכן שכלל בעלי המניות יקופחו מקום בו החברה תתייחס באופן המעדיף את טובתם של בעלי כתבי אופציה למניות על פני טובתם של כלל בעלי המניות.

ההוראה אינה מתייחסת לשאלת המעמד של בעל מניות להגיש בקשה בעניין קיפוח שהתקיים, לפי הטענה, במועד שקודם למועד שבו הפך המבקש להיות בעל מניות. בעניין **בכר** נפסק שאין בכך כדי לשלול את המעמד של רוכש מניות המודע לקיומו של חוזה המהווה קיפוח. כך הדבר גם באנגליה.¹⁰

⁴ ת"א (מחוזי ת"א) 59678-12-19 **מזרחי ואח' נ' מאהגרפתה**, פסקה 94 (נבו, 2.6.2022); ת"א (מחוזי מרכז) 21282-11-21 **ציון פרץ נ' רון פלד**, פסקאות 71-72 (נבו 27.1.2022).

⁵ ת"א (מחוזי ת"א) 25256-03-20 **אברמוף נ' כוכבי**, פסקה 45 (נבו 5.1.2022).

⁶ ע"א 2718/09 "גדיש" קרנות גמולים בע"מ נ' אלסינט בע"מ, פסקה 26 (נבו 28.5.2012) (להלן: עניין גדיש).

⁷ ת"א (מחוזי ת"א) 5525-10-19 **יחזקאל עזר נ' European Transportation Investment Ltd**, פסקה 52 (נבו 8.7.2021). כך הדבר גם באנגליה. *Re Ravenhart Service (Holdings) Ltd* [2004] 2 BCLC 376.

⁸ רע"א 9646/04 חסקי אלון ייזום בניה והשקעות בע"מ נ' אריכה מיכלסון חברה לזימות בע"מ, פ"ד נט(3) 380, 384 (2005) (להלן: עניין חסקי).

⁹ ע"א 2699/92 בכר נ' ת.מ.מ. תעשיות מזון מטוסים (נתב"ג) בע"מ נ' תש"ת חברה למפעלי תיירות ושירותי אחזקה בע"מ, פ"ד נ(1) 238, 251 (1996) (להלן: עניין בכר).

¹⁰ *Lloyd v Casey* [2002] 1 BCLC 454.